

Προκαταρκτική Μελέτη Επίδρασης Αυτοκόλλητων Επανατοποθετούμενων Χαρτιών Σημειώσεων Τύπου Post-it™ στο Προσωπικό Αρχείο του Λαογράφου Κίτσου Α. Μακρή

Μαριλένα Γιαννακέρη,^α Ιωάννης Καραπαναγιώτης,^β Αντιγόνη Κόταλη,^γ Δημήτριος Λαμπάκης^β

^αΒιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Μεταμορφώσεως 2, Βόλος 38333

^βΑνώτατη Εκκλησιαστική Ακαδημία Θεσσαλονίκης, Πρόγραμμα Διαχείρισης Εκκλησιαστικών Κειμηλίων, Θεσσαλονίκη 54250

^γΕργαστήριο Οργανικής Χημείας, Τμήμα Χημικών Μηχανικών, Πολυτεχνική Σχολή, ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη 54124

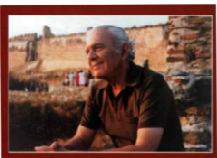
Η παρούσα εργασία αφορά στην μελέτη των αυτοκόλλητων επανατοποθετούμενων χαρτιών σημειώσεων τύπου post-it™ και των επιδράσεων τους στο προσωπικό αρχείο του λαογράφου Κίτσου Α. Μακρή, μέρους των συλλογών της Βιβλιοθήκης και Κέντρου Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Κατά την επεξεργασία του αρχείου (1996-97), για σκοπούς ταξινόμησης, τοποθετήθηκαν στην πλειοψηφία των τεκμηρίων αυτοκόλλητα χαρτιά σημειώσεων κίτρινου χρώματος τύπου post-it™. Από τη μεγάλη ποικιλία υλικών του 20^{ου} κυρίως αιώνα που περιλαμβάνει το αρχείο, ένα μεγάλο μέρος είναι τα αποκόμματα εφημερίδων που επιλέχθηκαν και να μελετηθούν.

Η μελέτη των αυτοκόλλητων χαρτιών σημειώσεων και των επιδράσεών τους πραγματοποιήθηκε με γνώμονα την προληπτική συντήρηση και διατήρηση του αρχείου και με στόχο να συμβάλει στην επιλογή μεθόδου για ασφαλή και αποτελεσματική αφαίρεσή τους σε μαζικό επίπεδο. Απώτερο σκοπό αποτελεί η ψηφιοποίηση του υλικού με στόχο την διάχυση της πληροφορίας και την διάθεση της στο ερευνητικό κοινό, ενέργεια που παρεμποδίζεται από τα Post-it™ εφόσον καλύπτουν μέρη του υλικού και αλλοιώνουν την αυθεντικότητα των τεκμηρίων.

Η προσέγγιση του θέματος έγινε μέσω αναλυτικής διερεύνησης της ιστορίας, επιστημονικής έρευνας και εμπειρίας χρήσης των post-it™ από την σκοπιά της συντήρησης και πολιτιστικής διαχείρισης. Ακολούθησε η μελέτη των υλικών με στόχο την αναλυτική τεκμηρίωση και ταυτοποίηση τους και η εκτενής παρατήρηση αλληλεπιδράσεων των υλικών στο αρχείο του Κίτσου Μακρή.

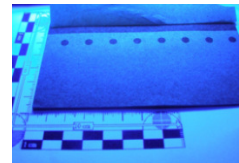
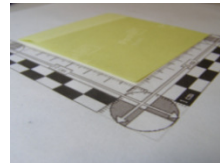
Οι μέθοδοι ανάλυσης που εφαρμόστηκαν ήταν Μικροσκοπία Πολωμένου Φωτός (PLM), Ηλεκτρονική Μικροσκοπία Σάρωσης (SEM) και Μικροφασματοσκοπία Υπερύθρου με μετασχηματισμό Fourier (microFTIR) με σκοπό την τεκμηρίωση και ταυτοποίηση των υλικών των αποθεματικών δειγμάτων post-it™ και των αντίστοιχων που είναι τοποθετημένα στο αρχείο, καθώς και των επιδράσεών τους στα δείγματα εφημερίδων που επιλέχθηκαν.

Εικόνα 1 Ο Λαογράφος Κίτσος Α. Μακρής

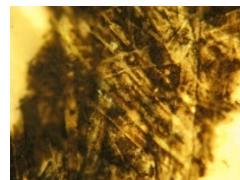
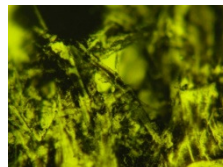
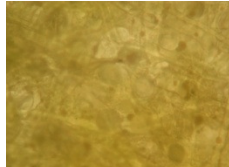
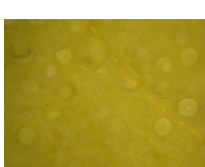
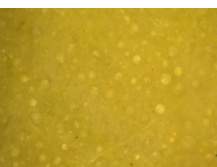

Εικόνα 2 Τα post-it™ στο προσωπικό αρχείο του Κ.Α.Μ.

Εικόνα 3 Τα αποθεματικά δείγματα post-it™

Μικροσκοπία Πολωμένου Φωτός

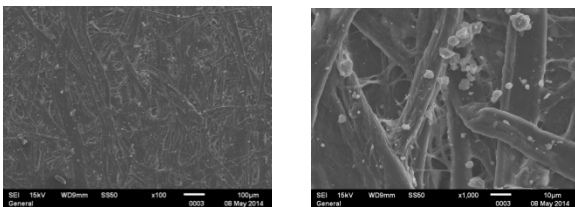
Εικόνα 4 Κόλλα ποστ-ιτ: Μικροσφαιρίδια ακρυλικού συμπολυμερούς

Εικόνα 5 Εμφανής διατάραξη των ινών χαρτιού εφημερίδας στην περιοχή μελάνης από την αποκόλληση του post-it™ - σύγκριση με ανέπαφη περιοχή

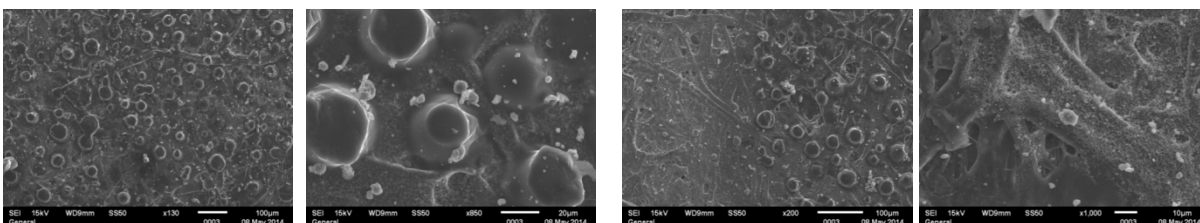

Εικόνα 6 Αποκόλληση μελάνης από την μηχανική αφαίρεση του post-it™ στις εφημερίδες αρχείου - Εμφανής επικόλληση της μελάνης στα μικροσφαιρίδια της κόλλας

Ηλεκτρονική Μικροσκοπία Σάρωσης (SEM)

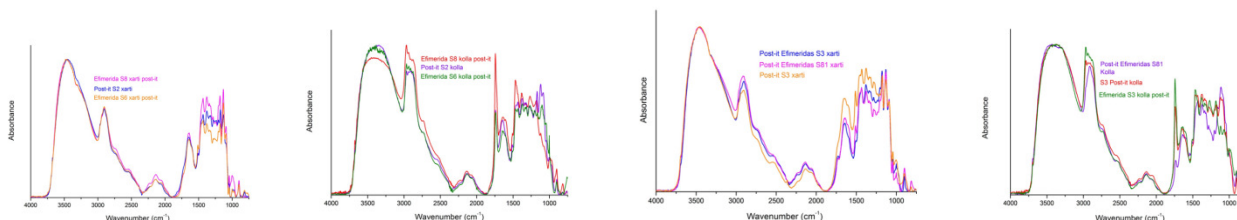
Εικόνα 5 Το πλέγμα ινών του χαρτιού post-it™

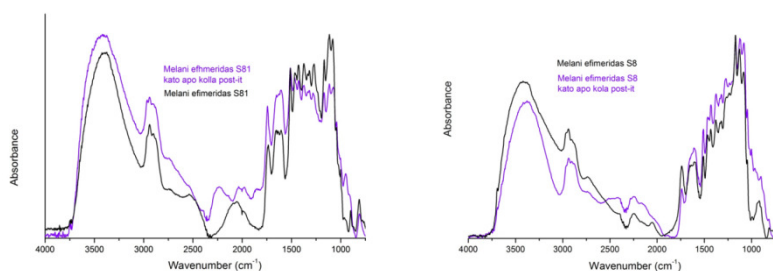
Εικόνα 6 Τα μικροσφαιρίδια ακρυλικού συμπολυμερούς

Εικόνα 7 Το ενδιάμεσο πληρωτικό υλικό στην διεπιφάνεια κόλλας χαρτιού

Τυπικά φάσματα microFT-IR – ATR

Εικόνα 8 Σύγκριση όλων των δειγμάτων post-it™ παρατηρούνται όμοια φάσματα

Εικόνα 9 Φάσματα από τα μελάνια εφημερίδων της περιοχής αποκόλλησης των post-it™ – παρατηρήθηκε υπολειμματική δράση της κόλλας στο ένα από αυτά (κορυφή 1744cm^{-1})

Συμπερασματικά, παρατηρήθηκε ανασήκωση τυπογραφικής μελάνης και διατάραξη των ινών του χαρτιού εφημερίδας καθώς και υπολειμματική δράση της κόλλας σε μικρότερη κλίμακα. Τα διαφορετικών ειδών post-it™ που εξετάστηκαν παρουσίασαν όμοια χαρακτηριστικά και παρεμφερείς επιδράσεις στις εφημερίδες του αρχείου.